

Ще одним напрямом підвищення якості навчання на базі інформаційних технологій є правильно організований процес визначення рівня знань, умінь і навичок студента з метою подальшого корегування навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей кожного, хто навчається. Для вирішення цього завдання розроблено комплекти тестових завдань із різних розділів ортопедичної стоматології, які вирішуються студентами на кожному занятті.

Аналіз результатів ліцензійного іспиту «Крок-2. Стоматологія» у 2012-2013 навчальному році свідчить, що по деяких розділах ортопедичної стоматології не було достатньої підготовки, тому зроблений акцент на роботі з тестовими завданнями в online-режимі за введеною програмою «Крок – тест», що дозволяє студентам разом із викладачем активно опрацювати тести попередніх років, отримувати результат, перевіряти свої знання, обговорюючи конкретні клінічні ситуації. Таке навчання помітно відрізняється від традиційного. Змінюється характер діяльності викладача. Зменшується його роль як основного джерела навчальної інформації в напрямі поглиблення знань теорії педагогіки і психології, а також вирішення питань організації самостійної роботи студентів.

Таким чином, для вирішення завдань оптимізації навчального процесу необхідне достатнє матеріально-технічне забезпечення, вдосконалення змісту навчальних програм, традиційних форм і методів навчання, комплексне застосування сучасних інформаційних технологій у аудиторній і самостійній, груповій та індивідуальній роботі студентів, а також у науково-дослідній діяльності. Коли формування вмінь і навичок самостійної роботи стає основним завданням, це стає автоматичним визнанням провідної ролі активних форм і методів навчання, що забезпечують розвиток самостійності студентів.

Якісна освіта - це результат системного підходу до реалізації багатьох чинників, серед яких чільне місце займають технології навчання.

Список використаної літератури

1. Кондіус І.С. Методи управління освітнім процесом у сучасному вищому навчальному закладі / І.С. Кондіус // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. – Серія: Педагогіка. – Вип. 127. – Севастополь, 2012.
2. Дубасенюк О.А. Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти / О.А. Дубасенюк // Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: зб. наук.-метод. праць ; за ред. О.А.Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 3–14.
3. Основи стоматологічної діяльності: [навч.-довідн. посіб. для студ. стом. ф-тів вузів, лікарів-інтернів, магістрантів, клінічних ординаторів, лікарів практичної охорони здоров'я] / [Москаленко В.Ф., Бардов В.Г., Дубнов А.В. та ін.]. – К. 2011. – 340 с.
4. Наказ МОЗ України №110 від 14.02.2012 р. «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форм власності та підпорядкування».

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

Дейнега Т.Ф., Рогуля В.О., Свінцицька Н.Л.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Найважливішим завданням вищої освіти України є досягнення максимального розвитку здібностей та можливостей студентів і забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Автори характеризують етапи комплексного підходу до вивчення дисципліни через упровадження положення про кредитно-модульну систему в організації навчального процесу, що і визначає порядок оцінювання знань і практичних навичок студентів.

Ключові слова: освіта у вищих медичних закладах, кредитно-модульна система, розвиток здібностей студентів, формування клінічного мислення, студентський науковий гурток.

На сучасному етапі модернізації вищої освіти України найважливішим завданням є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог (1,2). Упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія» розпочалося з 1 вересня 2005 року для спеціальностей напрямку підготовки «Медицина». Положення про впровадження кредитно-модульної системи в організації навчального процесу визначає порядок оцінювання знань студентів, розроблений із метою вдосконалення чинної в академії системи контролю якості знань студентів та адаптації до загальноєвропейських вимог (3).

Основне завдання - запровадити передбачену Болонською декларацією систему академічних кредитів, аналогічну ECTS. Саме її розглядають як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми на іншу, включно з програмами післядипломної освіти. ECTS стала багатоцільовим інструментом визнання мобільності, засобом реформування навчальних програм, а також засобом передачі кредитів ВНЗ інших країн.

Найсуттєвішим завданням вищої школи України є інтеграція освіти та науки у світовий освітній простір, формування фахівця, який відповідає вищим світовим вимогам, здатного вирішувати актуальні завдання розвитку суспільства. У системі вищої освіти, що зорієнтована на передачу знань, покладається вся відповідальність на відтворювальну діяльність студента, якому належить суворе виконання певних функцій. Розвивальне навчання культивує творчий підхід до діяльності, формує практи-

чні навички та вміння, сприяє оволодінню засобами і способами мислення, розвиває уваження, пам'ять, самодисципліну, формує емоційну культуру та культуру спілкування (4).

Основні принципи положення розкривають завдання в організації поточного і підсумкового контролю знань студентів, методику визначення показників академічної успішності студентів у системі кредитів та спрямовані на реалізацію таких завдань: підвищення мотивації студентів до активної роботи із систематизації знань та їх засвоєння впродовж навчального року; переорієнтація цілей студентів із отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; проведення відкритого контролю знань, тобто ознайомлення студентів на початку вивчення дисципліни з контрольними завданнями та всіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання. Перехід до нової системи організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи потребує від професорсько-викладацького складу кафедри анатомії людини оволодіння новою системою психолого-педагогічних та методичних умінь, сучасними технологіями навчання та визначення провідної мети своєї дисципліни за стандартами освіти відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми. Для цього треба вміти структурувати навчальну програму з анатомії людини в модулях, змістових модулях, нормувати модульну структуру програми в залікових кредитах ECTS; будувати рейтингову шкалу оцінювання успішності студентів; конвертувати багатобальну рейтингову шкалу в шкалу оцінювання ECTS; визначати зміст та форми самостійної роботи студентів згідно зі специфікою дисципліни, визначати критерії діагностики успішності навчання.

Для кращої діяльності та оцінювання знань заняття доцільно розділити на три етапи: 1) оцінювання практичних навичок студента; 2) тестовий контроль; 3) усне опитування. На першому етапі студент на вологих анатомічних препаратах, муляжах демонструє частини органів, їхню топографію, анатомічні утвори. Оцінювання кожного розділу має свою шкалу балів. Така система оцінювання студентів універсальна, вона здатна виявити всі недоліки в підготовці до тієї чи іншої теми модуля, враховує практичне значення і складність засвоєння кожного модуля.

Для активації навчального процесу при вивченні предмета «Анатомія людини» дієвим виявляється залучення студентів до роботи студентського науково-дослідного гуртка кафедри. По-перше, готуючи доповіді до виступу на засіданнях гуртка, студенти поглиблено вивчають досліджувану тему, використовуючи велику кількість додаткової літератури, Інтернет, що значно розширює їхній кругозір. По-друге, здобуваються практичні навички під час виготовлення анатомічних препаратів.

Інноваційно-освітні технології широко використовуються на практичних заняттях та під час лекцій. На практичних заняттях практикується перегляд відеоуроків американських науковців Томаса Майерса і Сьюзен Хілман на диску в форматі 3D за темами занять із подальшим обговоренням проблеми. Практично всі лекції супроводжуються мультимедійними презентаціями. На одній із лекцій продемонстровано хід операції на серці, що викликало посилену зацікавленість студентів. Вивчаючи орган зору, на практичних заняттях студентам демонструють цикл лекцій професора Жданова, які викликають жваву зацікавленість, особливо щодо корекції зору без окулярів.

Для кращої підготовки медичних кадрів використовується комп'ютерний або письмовий тестовий контроль, який дозволяє охопити значно більший обсяг навчального матеріалу і чітко розмежувати знання студентів, підвищити об'єктивність оцінок, ніж усне опитування. Тестові завдання дозволяють порівняльно оцінити модулі за ступенем їхньої складності, тобто виділити легкі, середні та важкі для сприйняття студентами, а це важливо для вдосконалення навчального процесу. Цей метод дає можливість підготувати студентів до складання ліцензійного державного іспиту «Крок-1». Але є також недоліки тестового контролю: неможливість формувати в студентів аналітичне мислення, вміння будувати аргументовану логічну відповідь, що потрібно в майбутній лікарській діяльності, а також оцінити ступінь опанування практичними навичками.

Підвищення якості підготовки студентів до успішної професійної діяльності в умовах європейської конкуренції неможливе без створення сучасних матеріально-технічної, науково-дослідної баз, які забезпечували б процес навчання на рівні передових інноваційно-освітніх технологій.

Зазначимо, що зацікавленість предметом у студентів підвищується після того, як на засіданнях СНДГ вони бачать роботи своїх однокурсників, слухають про хід, методику виготовлення препаратів, про їхню наукову і навчальну цінність.

Такий «сухий» предмет як анатомія людини можна «оживити» ігровим методом. Наприклад, провести гру в слова. Ідея гри полягає в тому, що перший студент називає анатомічний термін, а наступний студент підбирає термін на літеру, якою закінчується перше слово. Наприклад: *cranium, mandibula, arx* і т.д. З метою вдосконалення завдань рекомендується проводити гру за певною тематикою: кісткова система, череп, м'язова система, внутрішні органи і т.д. Під час гри перевіряються знання студентів з анатомії за певною темою, визначається загальний рівень розвитку, вносяться корективи з вимови терміна: правильність закінчення, наголос. Така гра може займати не більше 5 хв. навчального часу і повністю замінити фронтальне опитування. Такі заняття оживляють атмосферу в навчальній кімнаті, спонукають студентів повторити пройдений матеріал.

Окрім указанного методу, можна застосовувати й інші: проведення анатомічного «Брейн-рингу», складання кросвордів, рольові ігри, коли студент виконує роль певного органа і можна відстежити вза-

ємозв'язок між органами та системами. Вид методу ігрового навчання повною мірою залежить від фактації викладача й активної участі студентів.

Інноваційно-освітні технології широко використовуються в роботі студентського наукового гуртка кафедри анатомії людини. На засіданнях більшість доповідей презентована в мультимедійному форматі. Такий вид презентації наукової інформації значно розширює кругозір студентів, бо, готуючи доповідь, вони використовують велику кількість друкованої літератури і джерела з мережі Інтернет.

На кафедрі анатомії розроблені методологічні принципи формування в студента клінічного мислення. Для прикладу можна навести формування клінічного мислення на лекції для стоматологічного факультету: „Розвиток обличчя. Аномалії зубів. Молочний та постійний прикуси. Поняття про артикуляцію, оклюзію”. На лекції поряд із механізмами закладання органів обличчя ротової порожнини, анатомічними аспектами теми дається визначення аномалій і вад розвитку, пояснюється їхня дія на функцію порожнини рота. Демонструються слайди, визначаються методики оперативних втручань. Акцентовується внесок учених ВДНЗУ „УМСА” в розробку методик оперативної пластики.

У 2012-2013 навчальному році студенти брали активну участь у навчально-методичних заходах та олімпіаді з анатомії людини, що проходила у межах академії та на виїзді. Від Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України дипломом 3 ступеня нагороджений Кобець А.А. – переможець Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Анатомія людини». На Всеросійській студентській науковій конференції «Студентська наука-2012», що відбулася в Санкт-Петербурзькому державному педіатричному медичному університеті, за усну доповідь на тему «Посторова організація вивідних проток і артеріального русла інтактної підшлункової залози людини» Кобець А.А. був відзначений дипломом 1 ступеня за найкращу наукову роботу.

Для участі у 2 турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у галузі «Теоретична медицина: нормальна і патологічна анатомія, нормальна і патологічна фізіологія, імунологія та алергологія, гістологія, цитологія та ембріологія» (м. Івано-Франківськ) у 1 турі переміг студент 1 курсу 7 групи медичного факультету Скрипник Р.І. з науковою роботою на тему «Мінливість форми сліпої кишки і червоподібного відростка людини до та після апендектомії».

У 2 етапі Всеукраїнської предметної олімпіади з навчальної дисципліни «Анатомія людини» на базі Сумського державного університету взяли участь студенти Корж О.-18 група та Мазур В. -12 група, які були нагороджені почесними грамотами учасників.

На Всеукраїнській студентській науковій конференції «Актуальні проблеми експериментальної та клінічної медицини» при ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» студенти виступили з усними доповідями.

Які б методи навчання ми не застосовували, головне наше завдання -формувати міцні базові знання з анатомії, які студенти в повному обсязі зможуть застосувати на клінічних кафедрах і при написанні „Крок 1”.

Ми переживаємо період кризи культури. Нині майже втрачені духовні орієнтири. Тому навчальний процес треба поєднувати не тільки з науковою, а і з виховною роботою студентів, роз'ясненням необхідності дотримання здорового способу життя, проведенням широкої просвітницької роботи щодо запобігання залежності від наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, тютюнопаління, загрози ВІЧ-інфекції (5). Особливу увагу необхідно звернути на студентів, схильних до правопорушень. Починаючи з першого курсу, потрібно звертати увагу на виховання в студентів порядності, навичок культури поведінки, звичаїв гостинності, раціональної організації дозвілля, почуття колективізму, дружби, товариськості. Викладач повинен уміти знайти підхід до кожного студента. Слід залучати студентів до участі в гуртках художньої самодіяльності, спортивних секціях. Необхідно уникати перегляду телепрограм і фільмів із насильницькою тематикою.

Такий комплексний підхід до викладання дисциплін і виховання студентів у вищому медичному навчальному закладі може забезпечити якісну підготовку студентів – майбутніх лікарів.

Список використаної літератури

1. Система управління якістю медичної освіти в Україні / [І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко та ін.]. – Д. : Арт-прес, 2003. – 212 с.
2. Пίδαєв А.В. Болонский процесс в Европе. Что это такое и нужен ли он в Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? / А.В. Пίδαєв, В.Г. Передерий. – Одесса, 2004. – 192 с.
3. WFME Task Force on Defining International Standards in Basic Medical Education // Report of the Working Party, Copenhagen, 14-16 October 1999. – Medical Education, 2000. – 34. – P. 665–675.
4. Кобзар О.Б. Дидактична роль нових інформаційних технологій у загальному процесі вищої медичної школи // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. : ред. кол.: В.О.Зайчук (гол. ред.). – К.: НМЦ ВО, 2002. – С. 86–96.
5. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : [навч. посібн.] / Карпенчук С.Г. – К. : Вища школа, 1997. – 304 с.